

Ο ρόλος της καρδιάς και της μετάνοιας στον Κλήμεντα Ρώμης (Χρήστος Αραμπατζής, Καθηγητής Τμ. Θεολογίας ΑΠΘ)

/ [Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=162171>]

Η καρδιά ως το κέντρο της ανθρώπινης δραστηριότητας και η μετάνοια ως το βασικό χαρακτηριστικό της εν Πνεύματι ζωής.

Για τον Κλήμη, ο οποίος ακολουθεί τον Παύλο, το βαθύτερο κέντρο της εσωτερικής ζωής του ανθρώπου είναι η καρδιά. Από εκεί πηγάζει η ειλικρινής υπακοή προς τις εντολές και το θέλημα του Χριστού. (2,8 και Παύλος Ρωμ 2,15). Αυτή η υπακοή στο θέλημα του Χριστού συνδεόμενη με την διαπίστωση **ότι βασικό χαρακτηριστικό της μεταπτωτικής ανθρώπινης φύσης είναι η συνεχής άσκηση της αμαρτίας** (39), οδηγεί τον επίσκοπο Ρώμης στην περιγραφή της εν Χριστώ ζωής, **ως συνεχούς πορείας μετανοίας**.

Στην πορεία αυτή δεν είναι ο άνθρωπος που προκαλεί με την ενέργειά του τον Θεό να τον επιβραβεύσει, αλλά ο Θεός που ενεργοποιεί κάθε καλό και αρετή στον άνθρωπο δωρίζοντας την μετοχή στην ίδια Του την ζωή (19,1-3, 33). Κάθε πνευματική δραστηριότητα είναι η ανταπόκριση στη χάρη του Θεού, καθώς η πνοή του Θεού υπάρχει εντός του ανθρώπου (21).

Ο Χριστός είναι αυτός που ενεργεί τις αρετές σε όσους συνειδητά και με αγώνα απορρίπτουν το ίδιο θέλημα (21,2-4, 38) και επιδεικνύουν την πίστη προς αυτόν αποδεχόμενοι την πρόσκληση του Πνεύματος (22).

Η πίστη όμως δεν είναι ένα παθητικό γεγονός αλλά ενέχει δραστηριότητα, ενέργεια, κίνηση αποδοχής του θελήματος του Θεού, παράδοση του οικείου θελήματος και προσαγωγή στη Χάρη μέσα στην οποία εκτελούνται τα ευάρεστα και αγαθά έργα. (30 και 33)

Ένδειξη αυτής της κίνησης είναι η μετάνοια, στην οποία διακρίνονται δύο στάδια.

Το πρώτο είναι ανθρωπογενές καθώς πηγάζει από την ανθρώπινη αυτογνωσία και την έκφραση του θελήματος για λύτρωση, η οποία παρέχεται έξωθεν. Το παράδειγμα του κορεσμού που παραθέτει ο Κλήμης σε δύο σημεία στο 3ο και στο 41ο κεφάλαιο, υποδεικνύει την πλήρη αδυναμία του ανθρώπου να λυτρωθεί ακόμη και όταν όλα του προσφέρονται από τον Θεό.

Το δεύτερο αφορά στην συνεχή δωρεά και ενίσχυση της επιθυμίας του ανθρώπου να λυτρωθεί. Σ' αυτό το στάδιο η έκφραση της μετάνοιας στηρίζεται από την παντοδυναμία του Θεού που ενισχύει και τους αγαπώντας Αυτόν (7,5 και 8,5, 38). Από αυτή την ενίσχυση προκύπτει η ταπεινοφροσύνη, η υπακοή και η υποταγή στο θέλημα του.

ΚΑΤΑΚΛΕΙΟΝΤΑΣ

Μέσα από την ανάλυση και ερμηνευτική προσέγγιση της επιστολής του Κλήμεντος προς την Εκκλησία της Κορίνθου διαφαίνονται όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά με τα οποία η μεταγενέστερη πατερική παράδοση θα περιγράψει την πνευματική ζωή και την βίωση της εν Χριστώ λύτρωσης.

Η εν Πνεύματι ζωή είναι μια δωρεά του Θεού, που ενεργοποιεί τις βαθύτερες ποιότητες με τις οποίες ο Θεός πλούτισε τον άνθρωπο και διά των οποίων τον καλεί να αποδεχθεί και να παραδοθεί στο θέλημά Του (23, 1-5, και 61-62). Μόνο μέσα από αυτή την ενεργητική παράδοση αναφύονται οι αρετές, ως ένδυμα και στόλισμα του ανθρώπου και εκδηλώνεται η εν Χριστώ ζωή. Ο κάθε δοξασμός οφείλεται όχι στα έργα ή στην δικαιοπραξία αλλά στο ίδιο το θέλημα του Θεού, που ενισχύει την προαίρεση και την προθυμία για αγαθοεργία (32, 1-3).

Τα δώρα αυτής της προσφοράς είναι η ζωή εν αθανασία, η λαμπρότητα εν δικαιοσύνη, η αλήθεια εν παρρησία, η συνειδητή πίστη και η εγκράτεια εν αγιασμό.

Με την αγάπη του ο Θεός πλησιάζει σε μέγιστο βαθμό τον άνθρωπο και σχηματίζει μαζί του ένα οντολογικό δεσμό. Βαδίζει μαζί του σε όλη την διαδρομή προς την λύτρωση. Έτσι ο άνθρωπος δεν βρίσκεται ποτέ μόνος του, αλλά από τα πρώτα του βήματα της πνευματικής πορείας χαριτώνεται από τη Χάρη του Θεού, που τον στηρίζει και τον καλεί προς Αυτόν. Όμως αυτή την πνευματική ανάβαση δεν μπορεί ο άνθρωπος να την πραγματοποιήσει μόνο με τις δικές του δυνάμεις. Δεν μπορεί ο άνθρωπος να φθάσει στη γνώση του Θεού αν δεν τηρήσει πρώτα τις εντολές, αν δεν δουλέψει για να αποκτήσει τις αρετές.

